

Latweeschu Awises.

Nr. 51.

Zettortdeenâ 17. Dezemberi.

1859.

Awischu-sinnas.

Tee **Rihgâs-Zelgawas** dselses-zella likkumi wehl sakka: ka tas zetsch jataifa tik plats, ka ir ohtru pahri dselses-schlehn (grahwu) warr likt, ja tik dauds tur brauktu, ka ar to weenu pahri ne peetiktu. Ta wisdahrgaka maksa, kas par braufschanu un weschanu pã scho zellu buhs jamaksa irr schi: Tannis rattôs no pirmas schkirras zilwekam jamaksa par ikkatru wersti 3 kap., ohtrã schkirrã 2¼ kap. un treschã schkirrã 1¼ kap. Teem, kas prezzu rattôs, jamaksa pa wiffu to zella gabbalu 30 kap. f. Par prezzi jamaksa par ikkatru wersti, no ikkatra pudda (2 pohdeem), ko ta prezze swerr, 1/12 jeb 1/18 jeb 1/24 kap. f. itt kahda ta prezze. Ja nu tas zetsch buhtu 40 werstes garsch, (bet tizzu tik dauds jaw ne buhs, bet kahdu pahri werstu ihfaks) tad tas isnestu par prezzes weschanu no Zelgawas us Rihgu kahdus 2 lihds 1 kaveiki no ikkatra pohda, ko ta prezze swerr un atkal braujejam buhtu jamaksa pirmã schkirrã 1 rubl. 20 kap., ohtrã 90 kap., treschã 50 kap., ja zetsch 40 werstes buhtu garsch, bet tik garsch jaw ne buhs.

Awrika. 15tã Dezemberi Marokkeeschi atkal Spanjeru fkanstehm uskrittuschi ar 15 tuhstoscheem karrã wihreem. Generals Ros eenaidneekus kreifajã pussẽ aplenjejis un ar bajonetti wiaku dsinnis atpakkã. Ar leeleem-gabbaleem Spanjeri tohs neganti fashahwusch. Spanjeri duhschigi un stipri turrejuschees un diwi Generaki, Gaffels un Garzias leelu gohdu pelnijuschees. Ar eenaidneeku jahnteekeem pirmo reisã dabbujusch. kautees, un tohs bes kahda leela puhlina aiedsinnusch. Marokkeescheem krittuschi 1500 sald., Spanjereem 30 noschauti, 126 un 10 mirsneeki fashchauti. Wehl raksta, ka 14. Dezemberi Marokkeescheem wehl 4 tuhst. kahneeki un 6 tuhst. jahntneeki peenahkuschi par paligu. Scheem tai karrã

jau effoht kahdi 5 tuhst. karrã-wihri nokauti un eewainoti tappusch. — Tetuanas pilfatã Kolera fehrga kohti neganta. — Raksta no Gibraltares, ka wiffas Marokkas Keisera tautas zellotees un tãfotees us fwehtu tizzibas karru prett Spanjereem. Tahs tautas pee Mogadoras fohlijuschas fuhtht 44 tuhst. jahntneekus ar 116 tuhst. kahneekus. Tad nu Spaujereem buhs darba deefgan un nikns karsch ar schahm tautahm no Turku (Muamedã) tizzibas. — Marokkeeschi parleekam effoht nikni prett Spanjereem un galwu nogreeshoht (itt kã wezzôs laikôs arri Turki darrijusch) ikkatram Spanjerim ko dsihwu jeb nedsihwu rohkãs warr dabbuht. Lihds schim wehl nekahdu no scheem ne warrejusch Spanjeri dsihwu rohkãs dabbuht, tik neganti tee turrah. Bet ir Spanjeri dauds ne schehlojoht schohs eenaidneekus. Tad nu deemschehl affinains karsch!

Parise. Ministera Awises raksta, ka schi isgahjuschã Nowemberã mehnesi 409 kuggi no niknahm wehtrahm falausti. Tik dauds kuggu nekãd weenã mehnesi ne effoht pohstã gahjusch. Pee Galantes juhrmallas arri aplam dauds kuggu tai leelãs wehtra deenãs Nowemberi falaustas. Effoht 325 kuggi maitati. No scheem 113 kuggi druppãs falausti. Deemschehl arri 748 zilweki noslibusch. un tiklai 487 zilweki isglahbti tappusch. No teem 2 milj. rubl. selta naudas, kas ar to falaustu dampfkuggi „Kojahl-Schartes“ juhrã no-grimmusch. nu jaw effoht atkal isdabbujusch no juhrãs dibbina kahdus 130 tuhstoschas rubl. selta. Atkal leels dampfkuggis ar 114 zilwekeem („Indians“) us klinti uskrehjis un falausts, bet 94 zilweki warrejusch wehl isglahbtees.

Londone. Raksta, ka Galenderi wehl ne gribboht Lefsepa lungam wehleht to leelo Suezas kanahlu taifih, kas no Widdus us Needru juhrã

eet, un Turkus muffinajoht, lai to aisleeds taifist Giptes semmê. Tomehr Lefepa lungs leekohjt jaw pee tam strahdaht un Kreewu, Gistreikeru, Bruhschu un Sprantschu weetneeki Konstantinopolê no Turka praffa, lai to nowehl, jo wiffai pasaukei buhschoht par labbu.

Parise. Keisera Napoleona wezzais tehwnbrahlis Brinzis Scherohms itt dikti faslimmis un bihtahs ka ne zelschotees. Nu effoht wiffi apfohlijuhses jawus weetneekus us Parisi nosubriht us **Kongressi**, to pehz muhsu kalendera us seemasfwehtkeem fahfchoht. Sardinjeri gribb fubriht fawu wezzu gudru Ministeru Kawuhru, bet Gistreikeris to ne gribboht tur redseht, jo tas winnu leelais eenaidneeks. — No Sprantschu karra-fuggeem nu jaw zitti aisgahjuschi us Rihnu. Stahsta, ka Sprantschi tur kahdâ fallâ gribb usmestees un paleekamu weetu pee Kinesereem eetaifitees, itt kâ Calenderi fenn tã jaw darrijuschy pee Kantones un Ongkongas fallâ.

Parises pilfata, tur taggad kahds pufsohturu miljonu zilweki mahjo, effoht no strahdneeku un ammatneeku kahrtas 360 tuhft. zilweku, bet staryscheem wairak kã 1 simts tuhftohts ffohderu un tahdu, kas ar drehbju un apgehrbu taifischanu darbojahs. Parise jelle irraid tas pilfahs, no kurra isjekahs wiffas tahs jaunahs drehbju mohdes un dsihwes aplama laipniba.

Wentspils ohstas buhweschana, kas pawaffari jaw eesahkabs, un preekisch kam augsts Krohnis 140 tuhft. rubekus dohd, jaw labbi us preekischu gabjufi.

Meflenburga, (Wahzsemmê), Grehben lungs tur taggad taifohjt wehja fudmallas, bet schihm fudmallahm ne effoht tee spahrni kã muhsu fudmallahm taifni us semmi, bet taifni kã swarru kahrts. Grehben lungs arri gribb schohs spahrnus pee fuggeem, sehgetu weetã peetaifist, un tad til-labb pa wehju kã arri prett wehju braukt. Redsehs woi isdohjees.

Parise nesenn pehz kahda uhtrupa ne warrejis uhtrupa usraugs fawu mehteli un uhtrupa isfauzejs fawu sibichu parapliju atrast. Darrijchanas

karstumã bij abbas dahrgas leetas par to smeekla makju no 7 prankeem pahrdemuschi. Kas ahtri strebb, fapluzzina mutti!

Bursches pilfatã (Sprantschôs) nesenn tappe kahds saldats us gaddu zeetumã eelikts, tapehz ka fawam beedram bij 6 prankus un wihfischki tabbala jadsis. Tanni paschã noteefaschanas deenã saldats dabbuja sinnaht, ka effoht lotterija (lotterija irr naudas islobeschana) 70 tuhft. prank. winnejis. Wesselu gaddu taggad winnam ja-ilgojahs pehz fawas naudas. Tã sagkeem eet.

Albiones pilfatã (Amerikã), nesenn kahds kummedinu rahditajs rahdija pahr kanahli, kas zaur pilfatu eet, uswilltu tauwu tahdus paschus breefmigus skunstikkus kã Blondins. Bijuschy tohti dauds tirgus laudis us tilta fabraukuschy un fanahkuschy winnu skattitees. Tilts no tahs leelas nastas saluysis un 700 zilweki ar ratteem un sirgeem eestrehjuschi kanahli. Zaur Deewa schehlastibu no ta leela tauschu pulka til 17 noslihkuschy un 10 grubti eewainoti.

Raschmires (Mija) waldineeks Maaradschah wahrdã, schinkojis Calenderu Kehuineenci weenu dahrgu telti un weenu gultu no tihra selta, 900 tuhft. rubetu wehrtibã.

Schweizeru semmê dauds weetas ta nelahga mohde (tã kã dauds nowaddôs pee mums) us kahsahm brauzohjt schaut. Ne fenn noschahwe kahdã Schweizeru fahdschã weens kahsu weefis zaur ue-aydohmibu (warrubht ar zaur eefilluschu galwinnu) bruhrganu un schahhwe arri neganti winna mahti. Nelaimigais schahhwejs no behdahm fewi paschu nogallinajees. Tã eet, kad ar schaujam-em rihkeem spehle, un kad naw ne prahta, ne tizzibas!

—Id.

Schweizeru semmê peebrauze semneeks pee dselles-zetta un turpat blakkam fawu sirgu apturreja. Tuhliht arri nahze ugguns-ratti schrahkdami un krahkdami. Tã sirgs sabihstabs, ffreij dselles-zettam pahri un rattus lihds rauj. Wihrs no rattoem iskriht til nelaimigi, ka leela maschine tam galwu no rumpja norauj. No breefmigas un ahtras nahwes lai muhs Deewã schehligi pasfarga.

Sprantschu semme. Gan schinnis laifös pee mums dauds zilweki labpraht un allasch pihpi fmehele, bet Sprantschu semmê ar scho leetu pawissam traffi eijobt. Tur daschäs weetas floblas-behrni kabatas un kuller ar pihpjeem un zigarri-neem peeebahsusch i un tad fleppeni brihwstundäs kuhpinajusch i. Waldischana to sannaht dabbujusi, sehneem schihs mihtas leetas atnehmufi. Zeels labbums un fwehtiba no pihpes gan naw nahzis, bet gan daudstois par ne-isteizamu pohstu un raisehm palizzis.

Swirbulis.

Matt. 10, 9. Reggi diwi swirbuli tohy vierti par weenu scheillingi, un neweens no teem kriht semmê, bes jubfu Tehwa.

No tahm deenahm kad nelaika mihtsch mahzitajs Pantenius swirbulim dewis peenahlamu gohdu un dauds ko par winnu stahstijis Awisês (1846; arri: „Reeku grahmatinâ“), ne sinnu moi wehl kahds Awisês peeminnejis dauds scho putniau, un tif par baltu swirbuli warreja lassihht kahdu wahrdinu (1856 Nr. 42). Gan arween putninu wehl nizina un fauz par neleschu, par pohstitaju, par laundarritaju tee, kas ne sinn ka tahdäs semmês, kur swirbulus isphostija, pehzak, kad nekahdi wairs ne palikke, bija ar kaunu atkal japahrwedd zitti no turrenes kur winni wehl dshwoja; jo kamehr wehl peetruhke swirbuli, — pohstigi kullainisch i daschadi pahrliekam bija wairojuschees, kas swirbuleem par ueturru*). Bet ko taggad stahstih, tas parahda arri, ka labpraht putnisch cemihlo to, kas winnu mihti kohpi.

Kurpneeks kahds zeemâ, Sprantschu semmê, ne zil tahtu no Parises pilfata, winnas waffaras gallâ bija uszehlis nabbaga swirbulinu iskrittuschu no mahtites ligdas, — bija to audsinajis, un mafinsch usaudsis un diichans palizzis, bija nu tif rahms, ka nahze un gabje itt pawissam sawâ walkâ, un pat arri aisjtrehje laukus apmekleht; bet nekad ne kawejahs atpakkat buht ehdinafchanas laika un

arri walkarâ ne apguleschanas laika. Nu notikkahs preeksch kahdu pahru mehneschu ka Anzitis, — ta nosauze swirbutiti, — ne parnahze eeraftâ laika. Kurpneeks fazzija eeksch sewim: „Gan tam buhs notikkusi kahda nelaim!“

No scha laika itt pateesi ne ka wairs ne dsirdeja runnajam no Anzicha, un kurpneeks pat sawu schelumu jau bija nolizzis, — raug! tad pa schihm deenahm kahdâ winsch brihnojahs redsoht zaur lohgu eeschaujotees pilnigu swirbuku barru, un no scheem weenu kas apschdahs winna kammesi un ta gröhsahs, ka winsch tuhliht pee ta atkal pasinne sawu behgli Anziti, — kamehr tee zitti, jo bailigi, skraidija pa teem flappeem un galdeem un krehfleem, lehkaja, plehwinaja un purrinajas — sawu mahtiti fauldami. Bija itt pateesi Anzitis, kas taisnaki bija sawams par Annusch i, kas sa-eeschanas laika bij aisjtrehjusi, isprezzeta, un kad nu tai perrekliis bija pilns ar behrnineem, ko warreja islaisht pasaulê, — pahrnahze wezzäs mahjäs lihds ar wisseem saweem behrneem. R—U.

Rihdsiba.

Kad rohse wehl behrns bija, paslehpahs ta ais lap-pahm. Tad saule to mohdinaja un sauze, lai nahloht ahra. Nu ta schuhpojahs un seedeja pascha krumes gallâ un eepreezeja katru zilweku, kas scho eeraudhsija. Nu kas tad zilwekeem tif gauschi pee rohses patikke? Winnas skaisiums un jauka smarjscha. Sehrdeenite, pluhz rohsi un puscho sawas kruitis un mahzees no rohses zaur labbtizzigu firdi un firdeschkihstibu Deewam un zilwekam patihkama buht.

B—g—un.

Wissjaunnakas sinnas.

Kaukasus. Muhfu Generals Barjatinfkiis muhfu Keiseram to preeka wehsti rakstijis, ka nuvat Kaukasus kalnu leelaka un stipraka tauta, tee Ubadsee sch i, paschi nahkusch i un ar saweem wezjakajeem muhfu Keiseram padewuschees; to effoht kahds i fimts tuhftoschu. Tapat arri zitta tauta, tee Barakajewzi, Keiseram padewuschees.

*) Ta jau biju rakstijis, kad nahze mannim rohtas Awischu Num. 44.

Dahnu Rehnina leela dahrga pils ar ugguni 5tā Dezemberi gluschi nodegguse un pulks dahrgu skunstes leetu pagallam.

Brufschu Rehninisch attkal dikki flims palizzis. S—j.

➔ Jaunas grahmatas. ➔

Pee wiſſeem grahmatu pahrdewejeem warr dabbuht:

1) **Mahditajs preeſch Deewa wahrda mihlotajeem**, kas ikrihtōs un ikwaktarōs pee Deewa wahrdeem grihb turretees. Kristigahm Latweefchu Luttera draudsehm par tizzibas apstiprinaſchanu. Makſa eſeeta 5 kap. f. Drikketa pee Häcker Rihgā.

2) **Swehtdeenās swehtiba un swehtdeenās grehki**. Iſchetri ſpreddiki no mahzitaja Andr. Schulmann. Makſa 20 kap. f. Drikk. pee Plates Rihgā.

3) **Wahzu wallodās mahziba preeſch Latweefcheem**. Saraktiis J. Neiken. Dytra dakka. Makſa eſeeta 40 kap. f. Drikk. pee Häcker Rihgā.

4) **Ta mihla Kunga Jesus Kristus pirnee dſimschanas swehtki Betlemē**. Makſa 5 kap. f. Drikk. pee Plates Rihgā.

5) **„Sehta, dabba un pafaule“** apgahdata no studenta Alunana. Makſa 30 kap. Drikk. Tehrpata.

6) **Sinai un Golgata** jeb Iſi Bihbeles ſtahti, maſakahm ſkoblahm un mahjas beheeneem par labbu; iſlaſſiti no Ludwig Heerwagen, Gaujenes draudses mahzitaja. Rihgā 1859 rakstōs eſpeesta Millera grahmatu drikkē. Scho grahmatu eſeetu par 12 1/2 kap f. dabuſi pee grahmatu fehjeja Friſch Zehſis.

Par ſchihm grahmatahm Latweefchu draugu beedriba dohs ſkaidrakas ſinnas. S—j

Sluddinaſchanas.

Uhdaschmuischā (Mabof) 83 wersti no Rihgas tiks us Jurgeem 1860tā gaddā tas muischas peens us

Brihw drikkēht.

No jubrmallas-gubernements augſtas waldischanas pufes: Collegienrath G. Blaeſe, Cenſor. Jelgawā, tai 14. Dezemberi. 1859. No. 224.

renti isdohts, un warr arri turklaht to muischas frohgu dabbuht. Kurzſch scho weetu gribbetu usnemt, tai meldejahs turpat pee

muischas waldischanu.

Ekkengrawes muischā, Jaun-Jelgawas aprinkē, no Jurgeem nabſofchā gaddā, mahjas us renti dabbujamas. Skaidrakas ſinnas tamdeht warr dabbuht pee ſchahs muischas waldischanas. 3

Ekkengrawē tanni 5tā Dezemberi 1859.

Weena puſsmuiſcha Widſemmē, kas no Rihgas 30 werstes, un no Rihgas-Dinburgas dſeles-zella 8 werstes taklumā, un pee kurras kahdas 100 pubra weetas tihrunu, 120 pubra-weetas plawu un arri tas waijadſigs lohpu gannibas klajums peederigs, irr no Jurga deenas nabſofchā 1860tā gaddā us renti isdohdama. Klabtakas ſinnas pehz japeeteizahs Rihgā pee lohpmanna lunga 1

D. Minus.

Diwi waggari kas irr apprezjejuſchees un kurre ſeewas warr usnemt muischas lohpu lohpſchanu, un arri weens neprezehts waggare, kas Latwiſſi proht raſtiht un kam labbas atteſtates ko parahdiht, — warr us Jurgeem 1860 dabbuht labbu deeneſtu. Tamdeht japeeteizahs pee Rundales Wirſites 1

Muischas waldischanas.

Weens kallejs, kas arri ſchloffera animatā labbi mahzihts, — weens ſtellmaferis, kas arri muzi-neeka darbu labbi proht ſtrahdah un kurreem labbas atteſtates irraid, us Jurgeem 1860 labbu weetu warr dabbuht. Tai tamdeht peeteizahs pee Rundales Wirſites 1

Muischas waldischanas.

Lohpu-fahli,

pahrdohd lehti Leepajā pee

G. D. Buchert,

Jauna Billa bohtē.

Tanni 5tā Webrnarā 1860, Ahnesmuischā (Mabof) pee Jelgawas tays wairak mahjas us 40 gaddēem iſſobilitas. Klabtakas ſinnas warr dabbuht pee muischas waldischanas un Jelgawā pee teefas ſkrihwera, Dehbeles eelā, Wilkumſchua nammā. 1

Muischas waldischana.

Ne-apprezjetu dabrsneeku pee ſawas maſas dabrsu buhſchanas us nabſofcheem Jurgeem ſawā deeneſti ſapro — ne zil taklu no Rihgas — 1

Kohpafchu mahzitajs.